

Vastaus Funda Demirin, Tia Seppäsen ja Ida Tammisen sekä 29 muun valtuutetun aloitteeseen lihan ja maitotuotteiden käytön vähentäminen Vantaan kaupungin hankinnoissa /PT (kvalt)

VD/2244/00.02.00.03/2026

PT/RK-K/TE/NI/EV/JK

Funda Demiri, Tia Seppänen ja Ida Tamminen sekä 29 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaa on kaupunkistrategiassaan 25–29 sitoutunut edistämään hallitusti kasvavan kaupungin asukkaiden ja luonnon hyvinvointia taloudellisesti, sosiaalisesti sekä ekologisesti kestäväällä tavalla. Lihan ja maitotuotteiden käytön vähentäminen Vantaan kaupungin hankinnoissa on strategian mukaisesti taloudellisesti järkevää, parantaa huoltovarmuutta, tukee ilmasto- ja luontotavoitteita, edistää asukkaiden terveyttä sekä huomioi moninaisia eettisiä näkökulmia. Kasviperäisen ruokatarjoilun suosiminen vahvistaa kokonaisvaltaisesti kaupungin kestävyyttä multikriisien keskellä.

Puolet parempaa -kampanjan tekemä tutkimus on osoittanut, että puolittamalla eläinperäisten tuotteiden käyttöä voidaan saavuttaa merkittäviä säästöjä. Kasvisruoka kannattaa 2025-selvityksen mukaan Vantaa voisi mahdollisesti säästää reilut miljoona euroa vuodessa, kun puolet kunnan julkisten hankintojen lihasta korvataan pääosin kotimaisilla kasviproteiineilla.

Me aloitteen allekirjoittajat esitämme, että Vantaan kaupunki selvittää säästöpotentiaali lihan ja maitotuotteiden osuuden vähentämisessä omissa ruokahankinnoissaan sekä suunnitelmallisesti lisätä suhteessa kasvipohjaisten vaihtoehtojen hankintaa sekä tarjontaa kaikissa kaupungin ruokapalveluissa.

Helsingin kaupunki on päättänyt puolittaa liha- ja maitotuotteiden hankinnat kaupungin ruokapalveluissa vuoteen 2030 mennessä. Selvitystyössä Vantaan kaupungin tulee tarkastella Helsingin kaupungin tekemät selvitykset ja niistä saadut kokemukset.

Tavoitteena tulee olla lihan ja maitotuotteiden käytön asteittainen vähentäminen tietopohjaisesti, strategian mukaiset taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset hyödyt edellä.

Perustelut

1. Taloudelliset säästöt ja kustannustehokkuus

Useissa kunnissa, mukaan lukien Helsinki ja Vantaa, on tarkasteltu ruokapalveluiden kustannusrakennetta. Kasvipohjaiset raaka-aineet, kuten palkokasvit, viljat ja kausivihannekset, ovat usein edullisempia kuin liha ja maitotuotteet. Ruokavalikoiman painopisteen siirtäminen näihin voi tuottaa merkittäviä säästöjä pitkällä aikavälillä ilman, että ravitsemuksellinen laatu heikkenee. Lisäksi kustannusvaihtelut ovat kasvipohjaisissa tuotteissa usein maltillisempia kuin eläinperäisissä tuotteissa.

2. Huoltovarmuus ja ruoantuotannon resilienssi

Globaalit kriisit, kuten pandemiat ja geopoliittiset jännitteet, ovat osoittaneet ruokajärjestelmän haavoittuvuuden. Kasvipohjainen ruokatuotanto on resurssitehokkaampaa ja vähemmän riippuvaista

tuontipanoksista, kuten rehusta ja energiasta. Lisäämällä kasvipohjaisen ruoan osuutta Vantaa voi vahvistaa omaa huoltovarmuuttaan ja tukea kestävämpää, paikallisempaa ruokajärjestelmää.

3. Ympäristökestävyys ja ilmastotavoitteet

Vantaan kaupungilla on kunnianhimoiset ilmasto- ja ympäristötavoitteet. Ruokapalvelut ovat merkittävä osa kaupungin ilmastovaikutuksia sekä ympäristökädenjälkeä. Lihan ja maitotuotteiden tuotanto vaatii moninkertaisesti maa- alaa sekä vettä ja aiheuttaa huomattavasti enemmän kasvihuonekaasupäästöjä kuin kasvipohjainen ruoka. Näiden käytön vähentäminen tukee siksi suoraan kaupungin ilmastotavoitteita sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä.

4. Terveellisyys ja hyvinvointi

Ravitsemussuositukset korostavat kasvipainotteisen ruokavalion hyötyjä. Lisäämällä kasvipohjaisia vaihtoehtoja kouluissa, päiväkodeissa ja henkilöstöravintoloissa edistetään kuntalaisten terveyttä ja ehkäistään kansansairauksia. Tämä voi pitkällä aikavälillä vähentää myös terveydenhuollon kustannuksia.

5. Eläinten oikeudet ja eettiset näkökulmat

Kaupungin hankinnoissa on syytä huomioida myös eettiset kysymykset. Eläintuotantoon liittyy merkittäviä eläinten hyvinvointiin liittyviä haasteita. Vähentämällä eläinperäisten tuotteiden käyttöä kaupunki voi toimia vastuullisesti ja edistää eettisesti kestävämpää ja oikeudenmukaisempaa kulutusta lähellä ja kaukana.

Siksi esitämme, että kaupunki:

- Selvittää lihan ja maitotuotteiden hankintojen vähentämisen säästöpotentiaalin
- Laatii suunnitelman lihan ja maitotuotteiden käytön asteittaisesta vähentämisestä kaupungin ruokapalveluissa.
- Lisää kasvipohjaisten ruokien tarjontaa siten, että ne ovat houkuttelevia, ravitsevia ja helposti saatavilla.
- Asettaa mitattavat tavoitteet hankintojen ilmasto- ja kustannusvaikutuksille osana ympäristöohjelmaa.”

Kaupunginvaltuusto 23.3.2026 § 16

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Konsernijohtoon ja elinvoiman toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Vantaan kaupunki selvittää lihan ja maitotuotteiden vähentämisen säästöpotentiaalin omissa ruokahankinnoissaan, laatii suunnitelman lihan ja maitotuotteiden käytön asteittaisesta vähentämisestä kaupungin ruokapalveluissa, lisää kasvipohjaisten vaihtoehtojen hankintaa ja tarjontaa sekä asettaa mitattavat tavoitteet hankintojen ilmasto- ja kustannusvaikutuksille. Pidämme aloitteessa esitettyjä tavoitteita perusteltuina kaupungin strategisten kestävyystavoitteiden näkökulmasta. Kaupunki edistää jo nykyisessä toiminnassaan ruokailun ympäristövaikutusten

vähentämistä, kasvispainotteisuuden lisäämistä sekä kestäväen ruokajärjestelmän vahvistamista osana ympäristöohjelmaa ja kiertotalouden green deal -sitoumusta.

Kaupungin nykyiset tavoitteet ja toimenpiteet

Vantaan ruokapalveluiden kehittämistä ohjaavat kansalliset ravitsemussuositukset, jotka muodostavat perustan päiväkoteihin, kouluihin ja oppilaitoksiin tuotettavien aterioiden suunnittelulle. Vuonna 2024 uudistetuissa ravitsemussuosituksissa ruoan ympäristö- ja ilmastovaikutukset on huomioitu aiempaa vahvemmin terveystaikutusten rinnalla. Suositukset ohjaavat siten myös Vantaan kaupungin päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten ruokalistojen ja raaka-ainevalintojen kehittämistä kasvispainotteisempaan ja ympäristövastuullisempaan suuntaan.

Vantaa on kiertotalouden green deal -työssä sitoutunut edistämään kasvis- ja kalapainotteisempaa ruokajärjestelmää. Tähän liittyen kaupunki on asettanut mitattavat tavoitteet ruokapalveluiden ilmasto- ja ympäristötyölle. Vantaan kaupungin tavoitteena on kasvattaa kasvisruoan menekin osuutta tarjotusta ruoasta sekä pienentää ateriapalveluiden hiilijalanjälkeä. Kasvisruoan menekin lähtötaso on noin 20 prosenttia (2025), tavoitetaso vuodelle 2030 on 35 prosenttia ja tavoitetaso vuodelle 2035 on 64 prosenttia. Lisäksi tavoitteena on, että ateriapalvelujen hiilijalanjälki ruokailijaa kohden pienenee 5 %-yksikköä vuosittain. Kestäviä kalatuotteita lisätään ruokalistoihin ja luontovaikutuksia vähennetään toimenpiteiden kautta.

Huoltovarmuudesta huolehtiminen ja kriisitilanteisiin varautuminen ovat tärkeä osa kaupunkiturvallisuutta. YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO on todennut, että kasvispainotteisen ruokavalion edistäminen tukee ruokaturvaa ja huoltovarmuutta, koska se perustuu eläinperäistä tuotantoa tehokkaampaan luonnonvarojen käyttöön ja vahvistaa kestävien ruokajärjestelmien kykyä turvata ravinnon saatavuus myös häiriötilanteissa. Myös Suomessa LUKE on arvioinut kotimaisen kasvistuotannon ja kasviproteiinien tuotannon lisäämisen vahvistavan ruokajärjestelmän resilienssiä ja huoltovarmuutta.

Kehitämme ruokailua yhteistyössä kasvatuksen ja oppimisen toimialan, hankinnan palveluyksikön, ruokapalveluiden tuottajien eli Vantaan Tilapalvelut Vantri Oy:n ja Palmia Oy:n kanssa yhteisessä kehittämistyöryhmässä. Lisäksi kaupunki hyödyntää muiden kaupunkien ja kansallisten verkostojen kanssa tehävää yhteistyötä ja sen tuloksia.

Yhteisen suunnitelman pohjalta palveluntuottajat kehittävät ruoan houkuttelevuutta, reseptiikkaa ja ruokalistoja sekä lisäävät kasvipohjaisten tuotteiden käyttöä. Kehittämistyön keinoina ovat muun muassa hybridireseptien kehittäminen (eläinproteiinin lisäksi resepti sisältää kasviproteiinia), sekä ruokakasvatuksen kehittäminen ja osallisuuden toimenpiteet. Elintarvikehankinnoissa huomioidaan ilmastoon, luonnon monimuotoisuuteen, tuotantoeläinten hyvinvointiin, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja sosiaaliseen kestävyysliittymään liittyvät näkökulmat.

Erillisten laskelmien toteuttaminen

Aloitteessa esitetty säästöpotentiaalın tarkka selvittäminen edellyttäisi yksityiskohtaista tietoa siitä, kuinka paljon eläinperäisiä raaka-aineita sisältyy kaikkiin ruokapalveluissa käytettäviin tuotteisiin. Vantaan ruokapalveluissa käytetään valmisruokia ja puolivalmisteita, joiden osalta eläinperäisten ainesosien määrää tai osuutta ei ole kaikissa tilanteissa saatavilla hankinta- tai tuotetiedoista. Tämän vuoksi erillisen, kattavan ja tuotekohtaisen laskennan toteuttaminen olisi nykytilanteessa erittäin työlästä ja veisi merkittävästi resursseja varsinaiselta kehittämistyöltä.

Useista tutkimuksista ja selvityksistä ilmenee, että kasviproteiinien käytön lisäämisellä ja kasvipainotteisuudella on todettu olevan kustannuksia vähentävä vaikutus. Esimerkiksi Ruoka-askel -hankkeessa todettiin varhaiskasvatuksen ruokailun raaka-ainekustannusten laskevan 3–6 %, kun lisätiin kasviproteiineja ja palkokasveja sekä kohtuullistettiin maidon kulutusta.

Palvelukeskus Helsingin toimeksiannosta on tehty pro gradu -tutkielma (Runze Wu 2024), jossa osoitettiin, että kasvis- ja vegaaniruokalistat ovat edullisempia verrattuna sekaruokalistaan. Vaikka punaista lihaa saadaan hankittua edulliseen hintaan, niin kokonaisuutta katsoessa liharuoat olivat laskennan mukaan 8,3 % kalliimpia kuin keskiarvopääruoan raaka-ainekustannus. Vegaaniruokalista oli 3,8 % keskiarvopääruokaa edullisempi, ja lakto-ovo-kasvisruokalista 5,2 % edullisempi. Laskenta tehtiin Palvelukeskus Helsingin todellisilla hankintahinnoilla ja annoskoolla.

Näiden tulosten pohjalta voidaan olettaa, että kasvipainotteisuuden lisääminen laskee kustannuksia myös Vantaan kaupungilla, joten emme ei pidä tarkoituksenmukaisena käynnistää erillistä laskentaa sen työlään toteutettavuuden vuoksi. Kiertotalouden green deal – tavoitteet, ruokailun kehittämistyö sekä ravitsemussuositukset ohjaavat joka tapauksessa aloitteessa ehdotettuun suuntaan. Katsomme vaikuttavamaksi kohdentaa käytettävissä olevat resurssit toimenpiteisiin, joilla kasvispainotteisuutta, ruoan ympäristövastuullisuutta ja ruokailun laatua voidaan käytännössä edistää.

Ruokailuun osallistuminen ja muutoksen vaikuttavuus

Ruokapalvelujen kehittämisessä on huomioitava ympäristötavoitteiden lisäksi ruokailuun osallistuminen, koulu- ja kasvisruoan hyväksyttävyyys ja ravitsemuksellinen laatu. Erityisesti koulu- ja oppilaitosruokailussa on tärkeää, että tarjottava ruoka on maistuvaa ja että lapset ja nuoret osallistuvat ruokailuun. Jos muutoksia toteutetaan liian nopeasti tai ilman riittävää osallistamista, vaarana on, että ruokailuun osallistuminen vähenee ja kouluruokailulle asetetut terveys- ja hyvinvointitavoitteet eivät toteudu täysimääräisesti.

Tästä syystä Vantaan kaupungilla kasvispainotteisuutta edistetään hallitusti ja osana kokonaisvaltaista ruokailun kehittämistä.

Yhteenveto

Vantaan kaupunki edistää aloitteessa esitettyjä tavoitteita osana jo käynnissä olevaa ruokapalvelujen ja elintarvikehankintojen kehittämistä. Emme kuitenkaan pidä tarkoituksenmukaisena toteuttaa erillistä ja työlästä laskentaa lihan ja maitotuotteiden hankintojen vähentämisen säästöpotentiaalista, koska laskenta edellyttäisi nykyistä huomattavasti yksityiskohtaisempaa, hankalasti saatavilla olevaa tuotekohtaista tietoa ja sitoisi merkittävästi resursseja.

Kaupunki jatkaa kiertotalouden green deal-sitoumuksen mukaisesti suunnitelmallista kasvisruoan menekin kasvattamista ja ateriapalvelujen hiilijalanjäljen pienentämistä. Myös reseptiikan ja ruokalistojen kehittäminen sekä kestävyys huomioiminen elintarvikehankinnoissa etenevät yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Nämä tavoitteet ovat tulossa ympäristöohjelman toimenpiteiksi ja niitä tullaan raportoimaan sekä Vantaan ympäristövaldissa että green deal-tavoitteiden osalta sitoumuksen mukaisesti myös Ympäristöministeriölle ja Sitoumus 2050-sivustolle. Tavoitteena on edetä vaikuttavasti ja hallitusti kohti kasvipainotteisempaa, ilmastoystävällisempää ja luonnon monimuotoisuuden sekä huoltovarmuuden kannalta kestävämpää ruokajärjestelmää siten, että ruokailun ravitsemuksellinen laatu, maistuvuus ja osallistumisaste turvataan.

Kaupunginhallitus 21.9.2026

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Funda Demirille, Tia Seppäselle, Ida Tammiselle sekä 29 muulle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Liite:

- Allekirjoitettu Funda Demirin, Tia Seppäsen ja Ida Tammisen sekä 29 muun valtuutetun aloite lihan ja maitotuotteiden käytön vähentämiseksi Vantaan kaupungin hankinnoissa

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot: Hankintajohtaja Tiina Ekholm 050 381 3852
(tiina.ekholm[at]vantaa.fi)

Erityisasiantuntija Eveliina Varis 043 825 5458
(eveliina.varis[at]vantaa.fi)